

Aikuiskoulutus tienhaarassa: luku- ja kirjoitustaidottomuus- ongelma Yhdysvalloissa

Londoner, Carroll A. 1989. *Aikuiskoulutus tienhaarassa: Luku- ja kirjoitustaidottomuusongelma Yhdysvalloissa*. Aikuiskasvatus 9, 1, 7—12.

— *Tässä artikkelissa luodaan yleiskatsaus lukutaidottomuuteen Yhdysvalloissa. Artikkelissa pyritään selvittämään, miksi luku- ja kirjoitustaidottomuus on niin suuri ongelma Yhdysvalloissa. Siinä esitellään myös eräitä koulutusnäkömymiä sekä tarkastellaan lukutaito-ohjelmia. Artikkelit käsittelee myös lukutaito-opetuksen rahoitusta sekä tutkiskelee Amerikan aikuis- ja jatkuvan kasvatuksen yhdistyksen (The American Association for Adult and Continuing Education AAACE) suhtautumista lukutaidottomuusongelmaan. Lopuksi esitetään muutamia ehdotuksia lukutaitokoulutuksen kehittämiseksi Yhdysvalloissa.*

Historiallinen katsaus lukutaitoon Yhdysvalloissa

Amerikkalaiset ovat aina pitäneet itseään hyvin koulutettuina, luku- ja kirjoitustaitoisina. Maan syntyajoista, siirtomaakaudelta lähtien ihmisten on täytynyt osata lukea, kirjoittaa ja suorittaa yksinkertaisia laskutoimituksia hallitakseen itseään uudessa maassa, kaukana emo-Englannista. Näiden kykyjen perusilmentymänä pidettiin Uuden Englannin (New England) kaupunkikokouksia, jotka olivat päätäväntäytäisiä tilaisuuksia. Kaupunkikokouksissa kansalaiset olivat itse luoneet lait, joilla itseään hallitsivat. Useimmat Pohjois-Amerikkaan saapuvat siirtolaiset kuuluivat uskonnollisiin ryhmittymiin, jotka näkivät koulutuksen tienä menestykseen elämässä. Itse asiassa Uuteen Englantiin saapuneet puritaanit perustivat Harvardin yliopiston pian saapumisensa jälkeen (v. 1636). Nämä ihmiset olivat keskiluokkaisia käsityöläisiä, jotka uskoivat, että kova työ ja koulunkäynti olivat tie menestykseen uudessa kotimaassa. Uuden Englannin alueella esiintyi näihin aikoihin hyvin vähän lukutaidottomuutta.

Toisen Amerikan alueen, etelän, asuttivat enimmäkseen Isosta-Britanniasta saapuneet uudisraivaajat. Englannin kuningas oli velkaantunut erälle vaikutusvaltaisille suvulle, ja hoitaakseen velkansa kuningas lahjoitti näille suvulle maita uudelta mantereelta. Maita omistavat aristokraatit eivät yleensä itse muuttaneet Amerikkaan, vaan kannustivat uudisraivaajia asettumaan lahjotetuille maille, kylvämään viljaa, korjaamaan satoa ja ylipäänsä lisäämään suvun vaurautta. Afrikasta tuotiin myös orjia, joiden avulla perustettiin suuria plantaaseja. Tällä tavalla kehittyi ”plantaasi-aristokratia”, jonka olemassaolo perustui maahan, orjuuteen ja poliittiseen valtaan.

Etelän orjanomistajasuvut eivät kouluttaneet orjiaan juuri lainkaan. Joskus kotiorjalle opetettiin lukutaidon alkeet, jotta tämä voisi paremmin hoitaa ”talon sisäiset tehtävät”. Aristokraatit näkivät koulutuksen enemmän kulttuuri-koristeena kuin elinkeinollisena välttämättömyytenä. Tämä johtui siitä, että etelän aristokraatit eivät nähneet koulutusta keinona parantaa omaa yhteiskunnallista tai taloudellista asemaansa kuten se nähtiin pohjoisessa tai alempien luokkien keskuudessa. Useimmissa

tapauksissahan aristokraattien lapset perisivät automaattisesti vanhempiensa maat ja rikkauudet. Silloin tällöin jokin erityisen lahjakas nuorukainen saatettiin lähettää Oxfordiin tai Cambridgeen opiskelemaan lakitiedettä, teologiaa tai humanistisia aineita. Naisia ei koulutettu.

Näiden kahden uudella mantereella esiintyvän ja toisistaan selvästi eriävän, koulutuksen roolia ja tarkoitusta koskevan arvojärjestelmän tuloksena luotiin luku- ja kirjoitustaidottomuusmallit, jotka vallitsevat Amerikassa tänäkin päivänä. Etelävaltiot ovat aina olleet hitaita tarjoamaan kansalaisilleen korkeatasoista yleistä koulutusta. Toisaalta pohjoisvaltiot ovat aina olleet johtajia ja tiennäyttäjii yleistä koulutusta koskevissa asioissa. Monet presidentti Lincolnin vapauttamat lukutaidottomat orjat muuttivat teollistuneeseen pohjoiseen löytääkseen työpaikan tai saadakseen koulutusta näillä kehittyneemmillä seuduilla.

1820-luvulla ilmainen, veronmaksajien kustantama yleinen koulutus muuttui todellisuudeksi useassa osassa Amerikkaa. Monet lapset lopettivat kuitenkin koulunkäynnin kolmannen tai neljännen luokan jälkeen osallistuakseen perheen toimeentuloon tai toimiakseen apuna maatöissä. Näin ollen yleinen koulutustaso pysyi suhteellisen alhaisena useimpien ihmisten kyteessä hädin tuskin lukemaan ja kirjoittamaan.

1880-luvulla Euroopassa kärsittiin vakavista kuivuusongelmista ja talouslamoista. Valtavat siirtolaisaallot vyöryivät Euroopasta Amerikkaan, tavoitteenaan saavuttaa kotimaata parempi elintaso, Amerikka tunnettiin nimellä ”mahdollisuusien maa”. Tämä tarkoitti sitä, että mihin tahansa yhteiskuntaluokkaan kuuluvat ihmiset saattoivat tulla Yhdysvaltoihin ja hankkia palasen omaa viljelysmaata tai aloittaa oman liikeyrityksen. Monet saapuivat etsimään työtä kehittyneestä teollisuusmaasta, joka tarvitsi heidän moninaisia taitojaan. Monet näistä siirtolaisista olivat saaneet suhteellisen hyvän koulutuksen omalla kielellään, ja osasivat lukea sekä suorittaa laskutoimituksia. Heidän tarvitsi vain oppia lukemaan ja kirjoittamaan englanniksi. Toisaalta, monet siirtolaiset olivat luku- ja kirjoitustaidottomia jo omassa maissaan. Täten heidän koulutuksensa puutteellisuudet kasvoivat entisestään heidän saapuessaan Amerikkaan. Heidän täytyi oppia puhumaan, lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan englanniksi. Tämä oli lähes mahdoton tehtävä ihmisille, jotka eivät olleet hankkineet näitä taitoja edes omalla äidinkielellään.

Yhdysvallat vastasi näihin uusiin luku- ja kirjoitusongelmiin perustamalla aikuisopiskelijoiden iltakouluja ja siirtolaisten ”amerikkalais-tumiskouluja”, joissa nämä opiskelivat pitkien työpäiviensä jälkeen. Sadat tuhannet siirtolaiset oppivat puhumaan, lukemaan, kirjoitta-

maan ja laskemaan englanniksi ja saivat sitten Amerikan kansalaisuuden. Iltakoulut ovat vuosien mittaan vakiinnuttaneet asemansa Amerikassa.

Toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina useat eri ilmiöt ovat syventäneet Amerikan luku- ja kirjoitustaitokriisiä. Monet amerikkalaiset nuoret eivät syystä tai toisesta ole viihtyneet koulun penkillä. Pakollinen oppivelvollisuusikä Amerikassa on kuusitoista. Sen jälkeen oppilas on vapaa eroamaan koulusta, vaikka hänellä ei olisikaan loppudistusta. Työn ja rahan houkutus sekä kouluaineita kohtaan koettu vastenmielisyys ovat usein olleet liian voimakkaita, ja sadat tuhannet nuoret ovat lähteneet koulusta saavuttamatta riittävää tasoa. Teollistuneessa, ruumiillista työtä tarvitsevassa yhteiskunnassa ei ole arvostettu akateemisia taitoja. Monia koulunsa kesken jättäneitä ei kuitenkaan ole voitu ylentää vaativampiin työtehtäviin, ja he ovat joutuneet pysymään yksinkertaisissa tehtävissä. Yhteiskunnan kehittyessä jälkiteollisesta vaiheesta palvelu- ja tekniskeskeiseksi ja tietojen käsittelyn korostuessa luku- ja kirjoitustaidottomat nuoret eivät ole voineet kilpailla uusista työpaikoista. Lisäksi monia Amerikan rotuvähemmistöjä — mustia, espanjankielisiä ja intiaaneja — on sorrettu monin tavoin, muun muassa koulutusasioissa. Vaikka heille olisikin tarjottu koulutusta lapsuus- ja nuoruusiässä, he ovat usein jättäneet koulunkäyntinsä kesken, koska ovat tunteneet olevansa yhteiskunnallisten, valkoisten hallitsemien päävirtausten ulkopuolella. Näin hekin ovat omalta osaltaan syventäneet kansallista lukutaidottomuusongelmaa.

Engelman ytimenä voidaan pitää sitä, että useimmat puutteellisen koulupohjan omaavista amerikkalaisista elävät myös hyväksytyin köyhyysrajan alapuolella. Toisin sanoen, useimmiten löytyy selvä korrelaatio köyhyyden ja lukutaidottomuuden välillä. Nämä yhteiskunnalliset olosuhteet tuottavat myös uusia köyhiä, lukutaidottomia sukupolvina, jotka eivät näin ollen pääse työelämään. Tutkimukset osoittavat, että vanhempien koulutustason ja heidän lastensa opintojen kesken jättämisen välillä vallitsee korkea positiivinen korrelaatio. Tänä päivänä, samalla kun etelävaltioissa löytyy laajalti lukutaidottomuutta, on vastaava ilmiö levinnyt kaikkialle Amerikkaan. Näin on etenkin maan suurimmissa kaupungeissa ja tiheimmin asutuilla alueilla.

Eräs toinenkin ilmiö on lisännyt lukutaidottomuutta Amerikassa. Vienamin sodan jälkimainingeissa tuhansia vietnamilaisia ”venepokolaisia” ja muita aasialaisia siirtolaisia on saapunut Yhdysvaltoihin aloittamaan uuden elämän. Tämä uusi siirtolaisaallo on luonut samankaltaisia ongelmia, joita oli sata vuotta sitten. Monet uusista tulokkaista ovat lukutai-

dottomia omalla kielellään ja näin ollen myös englanniksi. Ne heistä, jotka hallitsevat lukutaidon omalla kielellään, ovat onnistuneet uudessa elämässään. Nämä ihmiset ovat myös halukkaita oppimaan, koska koulutusta arvostettiin heidän alkuperäisessä kotimaassaan. Tämän tuloksena monilla heistä on mm. oma liikeyritys ja he menestyvät taloudellisesti. Kuten aiemminkin, aikuisten iltakoulu on ollut tärkeä tekijä heidän omaksuessaan englannin toiseksi kielekseen.

USA:n koulutusta säätelevät toimintaperiaatteet ja päätöksentekojärjestelmä

Eräs Yhdysvaltain suurimmista ongelmista sen taistellessa lukutaidottomuutta vastaan on yhtä vanha kuin maa itsekkin. Amerikan perustajat olivat erityisen tarkkoja jakaessaan vallan ja lainsäädäntöoikeudet liittohallituksen ja osavaltioiden kesken. Nämä kysymykset ovat herättäneet sekä poliittista että filosofista keskustelua maan perustamisesta lähtien. Pitäisikö maassa olla vahva liittohallitus, joka määrää koko kansakunnan elämästä ja kohtaloista? Vai pitäisikö rajoittaa liittohallituksen valtaa ja hajauttaa hallinto ja lainsäädäntö eri osavaltioille, jotta nämä voisivat parhaiten palvella omaa väestöään? Yhdysvaltain perustuslaki yritti löytää kultaisen keskitien näiden vaihtoehtojen välillä esittämällä, että maalla tulisi olla liittohallitus, joka keskittyisi huolehtimaan kansalaisten yleisestä hyvinvoinnista, kun taas osavaltiot hoitaisivat kaikki muut poliittiset ja lainsäädännölliset kysymykset. Koulutus on aina kuulunut yksittäisten osavaltioiden vastuualueisiin. Voidaan jopa sanoa, että perustuslain laatijat tunsivat suurta vastenmielisyyttä vahvasti keskitettyä, liittohallituksen hoitamaa koulutuspolitiikkaa kohtaan, koska heidän mielestään kunkin osavaltion tuli hoitaa koulutus itse.

Jotkut Yhdysvaltain osavaltiot ovat rikkaampia kuin toiset, koska niillä on paljon luonnonvaroja kuten vettä, metsää, mineraaleja jne. Jotkut ovat rikkaampia, koska nämä luonnonvarat ovat mahdollistaneet niiden kehittymisen tärkeiksi teollisuusalueiksi. Rikkaat osavaltiot ovat voineet huolehtia kansalaisistaan paremmin kuin köyhät. On selvää, että rikkaat osavaltiot ovat pystyneet tarjoamaan lapsille ja nuorille paremmat koulutusmahdollisuudet kuin köyhät osavaltiot.

Tämä lainsäädännön ja poliittisen päätäntävällän jako liittohallituksen ja osavaltioiden kesken on johtanut siihen, että koulutuskäytäntö on vaihdellut suuresti sekä määrällisesti että laadullisesti Yhdysvaltain eri osissa. Eteässä sekä joillakin pohjoisvaltioiden kaupunkialueilla rotuvähemmistöt ja köyhät ovat

usein joutuneet kärsimään puutteellisista koulutusmahdollisuuksista. Yhdysvalloissa on itse asiassa jo vuosien ajan vallinnut yleinen ilmiö, jonka mukaan köyhät ja lukutaidottomat ovat ylenkatsonneet koulutusta, ja näin luoneet uusia köyhien ja lukutaidottomien sukupolvia.

Lukutaidottomuus ja köyhyys tunnustettiin virallisesti suuriksi ongelmiksi 1960-luvulla, kun presidentti Johnson ja kongressi laativat lakeja ja myönsivät määrärahoja, joilla pyrittiin torjumaan näitä ongelmia. Samalla pääteltiin, etteivät osavaltiot voineet tai halunneet yksin tarttua lukutaidottomuus-ongelmaan. Näin säädettiin sarja lakeja, joiden mukaan liittovaltion tuli myöntää varoja jokaiselle osavaltiolle, joka laati kolmivuotissuunnitelman lukutaidottomuuden torjumiseksi. Pyrkimyksenä oli, että parantamalla kansalaisten lukutaitoa julistettaisiin samalla "sota köyhyyttä vastaan", jonka avulla köyhille ohjattaisiin varoja, joilla he voisivat parantaa omaa asemaansa ja vapautua sosiaalihuollon piiristä.

Tämä kampanja edusti täysin uudenlaista koulutuspolitiikkaa. Nyt sekä liittohallitus että osavaltiot näkivät tärkeäksi, että liittohallitus omaksuisi vahvan roolin ihmisten lukutaidon kohottamiseksi ja köyhyyden torjumiseksi. Liittohallituksen ja osavaltioiden välille syntyi vahva yhteistyöpohja. 1960-luvun puolivälissä syntyneet kolme merkittävää lakia — Peruskoululaiki ja lukiolaki, Aikuiskoulutuslaki sekä Taloudellinen tasa-arvolaki (the Elementary and Secondary Education Act, the Adult Education Act, the Economic Opportunities Act) pyrkivät korjaamaan puutteellisen koulutuksen aiheuttamaa eriarvoisuutta tarjoamalla 18-vuotiaille ja sitä vanhemmille mahdollisuudet kehittää luku-, kieli-, lasku- ja kirjoitustaitojaan niin, että he voisivat toimia tehokkaammin yhteiskunnan eri aloilla. Säättämisen jälkeen näihin lakeihin on tehty lisäyksiä, jotka huomioivat kohderyhmien muuttuneet tarpeet. Yhdysvaltain Opetusministeriö valvoo Aikuiskoulutuslakia (Julkisoikeus 91—230) aikuiskoulutusosastonsa kautta. Tämä laki edustaa edelleen tärkeintä ohjelmaa, jolla liittovaltio tarjoaa peruskoulutusta ja luku- ja kirjoitustaito-opetusta 16-vuotiaille ja sitä vanhemmille, jotka ovat ylittäneet pakollisen oppivelvollisuusiän, mutta joiden puutteelliset tiedot ja taidot estävät heitä toimimasta tehokkaasti yhteiskunnan jäseninä.

Osavaltioiden ja liittohallituksen yhteistyön ansiosta kaikki Yhdysvaltain osavaltiot, Kolumbian piirikunta sekä USA:n hallitsemat territoriot pystyvät tänä päivänä tarjoamaan aikuisväestölle mahdollisuuden sekä perus- että lukiotason koulutukseen. Määrärahojen keskeisiä kohteita ovat oppinaine- ja opetustoiminnot, pätevien aikuiskasvattajien, opintoneuvojien ja hallintohenkilökunnan valinta ja koulutus sekä

aliskoulutetuille aikuisille erityisesti suunattujen erityisaineiden, toimintojen ja opetusmenetelmien tutkimus- ja kehitystyö.

Lukutaidottomuuden tämänhetkinen tila sekä USA:n vastaus kriisiin

Lukutaidottomuuden määrää USA:ssa voidaan osoittaa useilla eri tilastoilla. Yhdysvaltain opetusministeriö arvioi toiminnallisesti lukutaidottomien määrän olevan yli 30 miljoonaa. Jotkut yksityiset organisaatiot arvelevat oikean määrän olevan lähempänä 50 miljoonaa. *USA:ssa lukutaidottomaksi määritellään henkilö, joka on ohittanut pakollisen oppivelvollisuutensa (16-vuotias tai tätä vanhempi), mutta jonka koulutusperusta on riittämätön tehokkaaseen toimintaan yhteiskunnassa. Sana toiminnallinen voidaan tulkita monella eri tavalla. Usein se määritellään kulttuuriperäisesti, toisin sanoen maalaisympäristössä tarvittavat toiminnalliset taidot saattavat olla alhaisempia kuin toiminnalliset taidot, joita tarvitaan teknisesti edistyneessä kaupunkikulttuurissa. Tästä johtuen eri osavaltioilla näyttää olevan erilaiset määritelmät tasosta, joka vaaditaan lukutaitoon.*

Yleisesti ottaen useimmat osavaltiot näkevät yhteiskunnallisen toiminnan vaativan koulutustasoa, joka vastaa puhe-, luku-, kirjoitus- ja laskutaitoa peruskoulun yhdeksännellä luokalla.

Kuinka moni näistä yli 30 miljoonasta lukutaidottomasta aikuisesta pystyy hyötymään julkisista aikuisväestön lukutaito-ohjelmista? USA:n opetusministeriön mukaan noin 3,5 miljoonaa aikuista oli kirjoittautunut Aikuiskoulutuslain avulla rahoitetuille aikuisten peruskoulutus-, englanti vieraana kielenä- ja aikuisten lukiokursseille vuonna 1987. Tämä tarkoittaa, että ohjelmat palvelivat vain 10—11% kaikista lukutaidottomista aikuisista vuonna 1987. Vuonna 1988 liittovaltio ohjasi osavaltioille 134 miljoonaa dollaria, joilla palveli 3,5 miljoonaa eri kursseille ilmoittautunutta aikuista. On mielenkiintoista todeta, että korkeimmat aikuisopiskelijoiden ilmoittautumisluvut on saavutettu Yhdysvaltain länsirannikoilla. Maahan suurina aaltona saapuneet aasialais- ja meksikkolaisiirtolaiset ovat huomanneet englannin opiskelun tärkeyden. USA:n opetusministeriö arvioi, että länsirannikon ilmoittautumisluvut ovat nousseet yli 25% viimeisen kahden vuoden aikana.

Me aikuiskoulutuksen eri osa-alueilla toimivat olemme jo vuosikausia vaatineet kongressia ja muita poliittisia päätäntäelmiä kiinnittämään enemmän huomiota lukutaidottomuusongelmaan. Valitettavasti vetoomuksemme ovat kaikkuneet kuuroille korville. Päätäjät ovat

mieluummin kuunnelleet muita ryhmittymiä, joilla on katsottu olevan kansakunnan hyvinvoinnin kannalta tärkeämpää sanottavaa. Voidaan ehkä väittää, että valtaosin hyvin koulutetun ja työelämään hyvin sopeutuvan enemmistön rinnalla lukutaidottomien ongelmat ovat vaikuttaneet vähäpätöisiltä.

Nämä näkemykset ovat sittemmin muuttuneet radikaalisti. Tänä päivänä lukutaidottomuuden vaaroista eivät varoittele pelkästään opettajat tai köyhät ja lukutaidottomat itse. Viimeisimmät varoitukset ovat kaikkuneet maan talous- ja teollisuuselämältä. Merkittävät teollisuus- ja talousjohtajat julistavat, että työväestön lukutaidottomuus uhkaa Amerikan kilpailukykyä sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla.

Työn luonteen muuttuessa tuotantokeskeisestä palvelu- ja teknologiakeskeiseksi suurella osalla työväestöä on havaittu olevan lukuisia koulutuksen puutteita. Automatisointi on syrjäyttänyt vanhemmat yksinkertaisissa tehtävissä työskennelleet työntekijät. Koulutettaessa työväestöä uusiin, teknologiakeskeisiin tehtäviin on havaittu, että monelta vanhemmalta työntekijältä puuttuu tehtävien vaatima lukutaito. Näin ollen heitä ei ole voitu kouluttaa eikä siirtää uusiin tehtäviin.

Työelämän piirissä vallitseva lukutaidottomuusongelma korostuu tarkasteltaessa äskettäistä arviota, jonka mukaan Yhdysvaltain lukioista valmistuu vuosittain lähes miljoona nuorta, joilla on puutteelliset perusvalmiudet siirtyä työelämään. Monet heistä omaavat perustason luku- ja kirjoitustaidon, mutta heidän puutteellinen kriitikkintajunsa ja päättelykykynsä saattavat rajoittaa heidän tehokkuuttaan toimia työelämän piirissä. Toisin sanoen, näyttää vallitsevan kuilu sen välillä, mitä koulussa on opetettu ja miten nämä opit toteutetaan käytännön tehtävissä.

Niinpä talous- ja teollisuusjohtajat peräänkuuluttavat koulutus- ja valmennusohjelmia, jotka perinteisten luokkahuonemenetelmien sijasta painottavat aikuisen työväestön *toiminnallista todellisuutta*, tavoitteenaan tarjota valmiudet käytännön työtehtäviin. Tämä lähestymistapa kehittäisi analyyttistä päättelykykyä, jonka avulla työntekijät pystyisivät siirtämään taitonsa työtehtävästä toiseen.

Näin ollen Amerikan lukutaitokysymyksessä on syntynyt uusi yhteistyöasetelma. Yhdysvaltain liittohallituksen, osavaltioiden ja teollisuuden sekä liike-elämän välillä vallitsee entistä vahvempi rahoitusyhteistyö. Vuonna 1988 kongressi myönsi noin 9,6 miljoonaa dollaria työelämän lukutaidon kehittämisohjelmalle, jonka avulla luodaan yhteistyömalleja lukutaidon kehittämiseksi työpaikoilla. Näiden ohjelmien tulee tarjota lukutaito-opetusta seuraavien yhteis-

teistyömallien kautta: (1) liike-elämä, teollisuus, ammattiyhdistykset tai yksityiset teollisuusneuvostot; ja (2) osavaltioiden koulutusvirastot, korkeamman tason oppilaitokset tai koulut (mukaanlukien työvoima- ja ammattikoulutusvirastot tai yhteiskunnalliset järjestöt).

Ylläolevan perusteella näemme, että Yhdysvaltain tulevan taloudellisen hyvinvoinnin ollessa kysymyksessä, poliittiset ja taloudelliset päättäjät ovat alkaneet puuttua lukutaidottomuusongelmiin. Olemme kuitenkin vielä kaukana hetkestä, jolloin lukutaidottomuus ja siihen liittyvä köyhyys eivät enää olisi ongelmia Yhdysvalloissa.

AAACE:n rooli lukutaidottomuuskrisisssä

Amerikan aikuis- ja jatkuvan kasvatuksen yhdistys (The American Association For Adult and Continuing Education AAACE) on Yhdysvalloissa ja Kanadassa toimiva, riippumaton ja vapaaehtoinen aikuiskasvattajien järjestö. Yhdistyksessä on nykyään 3500 yksilöjäsentä, jotka edustavat kaikkia aikuiskasvatuksen osaluja lukutaito-opetuksesta yliopistolliseen aikuiskasvatukseen. Yhdistys toimii katto-organisaationa, joka pyrkii vastaamaan kaikkien aikuiskasvattajien yhteisiin tarpeisiin pyrkien samalla säilyttämään kunkin osa-alueen erityispiirteet. AAACE koostuu useista eri "ohjelmayksiköistä", jotka edustavat Pohjois-Amerikan aikuiskasvatuksen ja jatkuvan koulutuksen eri sektoreita. Valtaosa yhdistyksen työstä tapahtuu näiden yksiköiden sisällä.

Osa ohjelmayksiköistä on koottu suuremmiksi osastoiksi. Näissä osastoissa työskentelevien piiristä valitaan vapaaehtoiset "osastonjohtajat". Osastonjohtajat, toimeenpanokomitea (joka koostuu nykyisestä, tulevasta sekä entisestä puheenjohtajasta, sihteeristä ja rahastonhoitajasta) sekä muutama "yleisjohtaja" muodostavat yhdistyksen johtokunnan. Johtokunnassa heijastuu USA:ssa ja Kanadassa tehtävän aikuiskasvatustyön eri muodot. AAACE:n juoksevia asioita hoitaa Washington D.C.:ssä sijaitseva toimisto. Toimisto on säännöllisessä yhteydessä hallintoneuvostoon, jonka tehtävänä on toimeenpanna johtokunnan päättämät asiat.

Lukutaidottomuus on vain yksi AAACE:n käsittelemistä asioista, vaikkakin eräs keskeisimmistä. Viime vuosina kongressin jäsenet ovat kääntyneet yhdistyksen puoleen valiten sen piiristä neuvonantajia ohjaamaan heitä aikuisten lukutaitoa koskevissa poliittisissa ja juridisissa kysymyksissä. On kuitenkin muistettava, että liittohallituksen ja AAACE:n välillä ei ole

suoraa poliittista yhteyttä. Yhdistys on vapaa puhumaan kaikista aikuiskasvatukseen liittyvistä kysymyksistä. Joissakin tapauksissa tämä merkitsee esiintymistä kongressin valiokuntien edessä, kun pyritään vaikuttamaan päätöksiin, jotka yhdistyksen mielestä eivät edistä Pohjois-Amerikan aikuisväestön opiskelumahdollisuuksia. Useimmiten kongressin valiokunnat konsultoivat AAACE:ä jo valmistellessaan lakeja, jotka koskevat aikuiskasvattajia ja -opiskelijoita.

AAACE:llä on löysät siteet yhdistyksen hoitamia asioita sivuaviin ammattiryhmiin, joita toimii USA:n jokaisessa osavaltiossa. Näillä aikuiskasvatusjärjestöillä on yli 15 000 jäsentä. Vaikka monet näiden järjestöjen jäsenistä eivät kuulu AAACE:n, se voi vaikuttaa heihin lehtien, puhetilaisuuksien, kurssien ja kongressien avulla. Vuonna 1988 olen AAACE:n puheenjohtajan ominaisuudessa matkustellut sekä USA:ssa että Kanadassa keskustellen näiden osavaltiollisten ja alueellisten järjestöjen kanssa AAACE:n edustajana. Olen kaikissa puheisani pyrkinyt tuomaan julki, miten tärkeää on tehostaa kansallista ja osavaltioissa tapahtuvaa aikuiskasvatusta ja lukutaitoa koskevaa päätöksentekoa. Toivomuksemme on, että tapaamamme aikuiskasvattajat alkaisivat omista osavaltioissaan vaikuttaa aikuisten lukutaidosta vastuussa olevien poliitikkojen päätöksiin.

AAACE:n lukutaito-ohjelma

AAACE on äskettäin julkistanut viisiosaisen, aikuisten lukutaitoa koskevan ohjelman. Sen päätaivoitteet ovat:

1. Parantaa aikuisten lukutaito-ohjelmien saavutettavuutta markkinoimalla niitä joukkotiedotusvälineiden avulla sellaisille henkilöille, jotka eivät ole aiemmin osallistuneet lukutaito-opetukseen.

2. Edistää ja ylläpitää opetukseen osallistumisesta koituvia pysyviä hyötyjä. Tämä tapahtuu parhaiten tarkkojen tutkimus-, testaus- ja arviointimenetelmien avulla.

3. Tuottaa korkeasti koulutettu, ammattimainen lukutaito-opettajakunta (vrt. vapaaehtoiset opettajat).

4. Järjestää korkeatasoista, jatkuvaa kasvatusta opettajille, jotka jo toimivat lukutaito-opetuksen parissa.

5. Kehittää oppimateriaaleja, menetelmiä ja työympäristöohjelmia, joiden avulla luodaan työpaikoille toiminnallinen lukutaito.

AAACE:n toivomuksena on, että nämä viisi päämäärää muodostuisivat pääperiaatteiksi, joiden avulla lukutaitoa voidaan tarmokkaasti kehittää kaikkialla Yhdysvalloissa.

(jatkuu s. 12)

(sivulta 11)

Loppusanat

Jotta Yhdysvaltain lukutaidottomuus kriisiä voitaisiin lieventää, tarvitaan voimakas, liitto- ja osavaltiotasolla hyväksytty yleinen toimintamalli, joka korostaa lukutaitoisen aikuisväestön tärkeyttä. Tämä tulee vaatimaan suurta asennemuutosta USA:n poliittisilta päättäjiltä. Aiempina vuosina lasten ja nuorten "oikeus" ilmaiseen yleiseen koulutukseen on ollut sekä kansallinen itsestäänselvyys että julkinen vaatimus. Saman periaatteen soveltami-

nen aikuisiin, jotka eivät ole menestyneet nuoruusvuosinaan, on lähes vieras käsite poliittisia ja koulutuksellisia päätöksiä tekeville. Kun työväestön lukutaidottomuus aiheuttaa jo kansantaloudellisia riskejä, päätöksentekijöiden tulee suorittaa poliittinen uudelleenarviointi. Tarvitsemme lukutaitoisen aikuisväestön hoitamaan yhteiskuntamme työtehtävät, mutta ennen kaikkea tarvitsemme lukutaitoisen aikuisväestön, joka tuntee vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista ja kansakunnan tulevaisuudesta.

Artikkeli perustuu Meeting in Finland -seminaarissa 1988 pidettyyn esitelmään.

AIKUISKASVATUS

The Finnish Journal of Adult Education

Vol. 9,1/89

ISSN 0358-6197

Summary

Londoner Carroll A. 1989. Adult Education at the Crossroads: The Literacy Dilemma in the U.S.

- The purpose of this article is to provide a brief overview of the current status of illiteracy in the United States, some of the reasons why the problem is so great in this country, some of the current policy positions that exist among educational decision-makers, some of the kinds of literacy programs that are being offered and by whom they are provided, some of the sources of funding that currently exist, the relationship of the American Association For Adult and Continuing Education to the literacy problem and finally, some suggestions for the future of literacy education in America.